

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.

Pe un jum. . . 12 "

Pe o lună . . . 2 "

Ziarul de Duminică

Pe un an . . . 4 Cor.

Pentru România și

America . . . 10 Cor.

Ziarul de zi pentru Ro-

mânia și străinătate pe

un an 48 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferencz-utca 20.
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Mulțumite publice și Loc de
schis costă fiecare șir 20 fr.
Manuscrisurile nu se în-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Un român din regat despre „moderați”.

Dela un amic din România care urmărește cu călduros interes mersul politicii noastre primim următorul articol:

După mine fără nici un înconjur, scurt și cuprinzător nu sunt decât coadă de topor în mâna vrăjmașului. Odată ce s'a putut înmănușia un asemenea partid cu asemenea înclinare, nu pot simți decât o înveninare sufletească, pe care se așterne negura posomorâtă a întristării. Când un neam geme în noaptea suferinții când nu auzi decât sbuciumul amar al desperării, ce drum mai demn ți-e deschis înainte, decât să-ți mântui frații și părinții?

Și când colo se întinde puntea de trecere către sugrumătorii neamului nostru, trădând mai ales în scop material interesele vitale ale fraților mei de peste munți. Chestiunea e de o gravitate reală și e just că i-s'a dat proporția aceasta.

Memoriul publicat de »Reichspost«, ori cum ar fi, apocrif sau nu, nu se poate crede că episcopii din Arad și Lugoj, Dr. Pușcariu, N. Zigre, Dr. Gall să fie tovarăși la un act numit la drept vorbind necinstit, căci aceștia dacă ar face așa ceva, n'ar însemna că fac decât cum a făcut un alde Burdea, Moldován Gerghely, vânduți pentru bani — și subvenții gazetărești.

Dacă s'ar înființa un partid așa cum îl descrie »Reichspost«, acum când conștiința națională e îndestul de dezvoltată, nu ar

fi decât sau o prostie sau o mișelie. Căci e prost cine crede că s'ar găsi elemente pentru înjgheizarea unui asemenea partid și mișel cine ar storce bani să se mânjească, vânzându-și frații unui partid unguresc.

Chiar moderații de dinainte, cari preferau o politică lentă, celei agresive, cei cari desaproba panta pe care mergea partidul național-român, de oarece provocau situații pentru cari nu se găseau în destul de tari și de bine organizați, după cum a fost încercarea experienței nefericite cu »Memorandul« la 1893, chiar și aceia, știu acum mai mult ca oricând cu cea mai deplină convingere că orice apropiere între români și unguri este absolut exclusă.

Iar acei cari ar voi această apropiere s'ar face de batjocura întregii lumi de români dela Brașov la Seghedin, dela Panciova la Sighetul Marmăției, și al doilea pentru că orice partid unguresc care ar primi această alipire, însăși el, dat fiind curentul șovinist, s'ar face imposibil în sânul publicului unguresc!

Un partid unguresc, când slăbește, își împropătează popularitatea prin asalte desperate contra naționalităților, dovadă ordonanțele lui Apponyi, prin urmare partidele ungurești, când devin slabe, nu se întăresc moderându-se, primind la matca lor un partid al vre-unei naționalități, ci din contra sunt mai îndârjite împotriva lor; ei atunci acum nu ar fi stupid și ridicol un procedeu de asemenea fel, când chiar atunci, când s'ar fi îndeplinit cu șanse de reușită, n'a cutezat

suflet de om să încerce? Dar mai ales acum când fiecare partid unguresc caută să fie cât se poate mai național, nu se poate justifica o înființare de moderați, numai dacă ar trece direct în lagărul ungușilor, căci așa cum ar fi, în condițiile descrise de »Reichspost«, nu ar fi nici la unguri nici la noi, ar fi niște Robinsoni urgisiți nimerind într'un timp foarte prost. Și de ce? Răspund fără șovăire că orice pact ce s'ar încheia, cere două părți dintre litiganți, cari ar voi și ar putea să se împace; însă ambele dela ambele națiuni lipsesc!

A! Era altceva la 1884, când supt egida mitropolitului Miron Roman și a d-lui Gall s'a înființat un partid moderat român. Coloman Tisza era suveranul parlamentului unguresc și nu se proclamase încă doctrina azi devenită sacro-sancta — că orice manifestare politică a naționalităților nemaghiare e o crimă politică. Ordonanța lui Hieronymi nu exista încă, nici scandalosele procese insinuate contra ziarelor românești. Conferințele politice ale românilor erau absolut libere și organele publice cari asistau, mulțumeau prezidentului pentru ținerea demnă a acestor ședințe. Atunci față cu promisiunile exprimate de acest dictator al Ungariei, când lumea politică românească înțelegea că e posibilă o înțelegere frățescă — atunci poate mergea o atitudine moderată, mai ales că știau românii că aveau de-a face cu un factor care dacă voia, putea să facă mult pentru ei.

Dacă întâmplările s'au pervertit altfel și Tisza nu s'a ținut de promisiunile date lui

FOIȚA ZIARULUI »TRIBUNA«.

Barbarii.

Sonet.

Fugeau barbarii măcinând pământul,
Sub ploaia'nvrăjbită din arcuri întinse,
Ce-oprește din goană din hordele'nvinse,
Mulți huni care-și sapă'n Moldova mormântul.

Păreau ca vedenii, în para pădurii aprinse
Ce-orbiș pier în beznă să'ntreacă și vântul;
Dar multor jivine le'necă cuvântul,
In strânse gâtlejuri cu-arcanele prinse!

Arcașii din Neamțu, Hirlău și Orhei
Luat-au să ducă din groaznic prăpăd
O ceată'n prizoană de barbari mișei!

Infrântele resturi năvalnic răpăd
Mânași de urgie, strigând după ei:
Tu câne'n Moldova să nu te mai văd!

Adrian Gh. Lazariu.

O dragoste din tinerețe a lui Goethe.

— Käthchen Schönkopf. —

De Horia Petra-Petrescu.

Sfârșit.

Miercuri dimineața.

Am avut o noapte groaznică. Am visat de »Sarah«. O Behrisch, sunt puțin mai liniștit, dar nu mult. Am să o văd astăzi. Ținem probe pentru Minna (von Barnhelm-Trad.) la familia Obermann și va fi și ea acolo. Ha, de va urma să fie rece față de mine! Aș fi în stare să o pedepsesc. Are să o chinuiască gelozia cea mai grozavă. Dar nu, nu, nu sunt în stare să fac așa ceva.

Seara la 8.

Ieri pe vremea asta, cum erau toate altfel. Mi-am recitat scrisoarea și aș sfârșica-o de sigur, dacă ar trebui să-mi fie rușine, că apar înaintea ta, așa, cum sunt. Această poftă nebună și acest dispreț, tot atât de nebun, nebunia asta și plăcerea asta îți vor da puțința să recunoști în ele pe tinărul, pe care-l vei compătimi.

Ieri îmi aducea starea aceasta suflătoare iadul pe pământ, ceiace astăzi îmi aduce o bucurie cerească — și va ține într'una tot așa, până ce nu va mai fi în stare să-mi mai aducă nici iadul, nici cerul.

Am găsit o la familia Obermann și am petrecut un sfert de ceas singuri. N'a fost de lipsă de mai mult timp ca să ne împăcăm. Înzădar zice Shakespeare: slăbiciune, numele tău e femeie, mai bine ai putea recunoaște slăbiciunea în chipul unui tinăr. Ea și-a recunoscut greșeala, a fost atinsă de boala mea și m'a apucat de după gât și m'a rugat de iertare — iar eu i-am iertat totul. Ce i-aș fi și iertat, în comparație cu ceiace aș fi fost gata să-i iert în clipitele acelea!

Am avut destulă tărie să-i ascund nebunia mea cu teatrul. »Vezi, mi-a zis ea, am fost ieri la teatru. Să nu te superi din pricina asta. M'am așezat în loje, tocmai în colț și am pus pe Lotte lângă mine, ca nu cumva să ajungă el lângă mine. El stătea mereu după scaunul meu, dar mi-am dat osteneala cât am putut să nu vorbesc cu el. Povesteam cu vecina mea din loja învecinată și aș fi vrut bucuros să fiu la ea, dincolo«.

— O, Behrisch, toate astea nu le spusese eu ieri, părându-mi se că le văzusem, și acum mi-le spunea ea mie. Ea! Ținându-mă cu brațele încolăcite pe după gât. O clipă de plăcere răscumpără o mie de clipe de tortură. Cine ar mai trăi altfel? Supărarea mea trecuse. O nenorocire trecută este o avere! Amintirea durerilor îndurate este o plăcere.

Și încă un astfel de schimb! Intreaga mea fericire în brațele mele Pudicitatea ei curată, de care e cuprinsă de atâtea ori, pe lângă toată intimitatea noastră, încât dragostea ei cea nețărnută o aruncă în brațele mele împotriva glasului conștiinței; ochii ei, cari se închid, de atâtea ori gura ei apasă gura mea; surâsul ei dulce, din micile pauze ale alintărilor noastre, cari îi aduc

Miron Roman, Gall și celorlalți, nu e vina acestora, ne putând fi acuzați decât de o exagerată încredere!

Dacă încercarea de atunci a dat rezultate rele, când credeau că prin *acele mijloace* moderații de atunci să capete mai multe favoruri pentru români decât prin altele, atunci pentru ce s'ar mai face o altă încercare când și timpul e mai nefavorabil? Nu s'ar cheltui o energie înzădar în o direcție greșită și mai bine s'ar face altceva? — Sau poate nu întrebunțează aceste mijloace d-nii moderați de acum pentru binele românesc? Ei, atunci e altceva. Ca să roadă un os? — poftă bună, atunci sunt simpli trădători, suși ca cănele din fabula lui Donici: *Cănele și găinele*.

Mai întâi azi chiar ori ce partid unguresc care chiar dacă *ar voi, ar putea* însă face ceva pentru români? Dar nu încapă îndoială că dacă Burdea și-ar găsi partizani, existențe catilinare de aceia cari pentru un os de ros se înrolează în orice partid sub orice deviză, asemenea tarabă ar trebui să se dărime după câteva săptămâni ca orice bandă care nu se bazează decât pe bacșișuri și pe beții gratuite, dând faliment în mijlocul rîsetelor de batjocură și dispreț din partea românilor cinstiți!

Dacă s'ar încerca o asemenea acțiune, sar dovedi până la evidență că singurii factori sunt reprezentanții adevărați și recunoscuți ai poporului românesc de peste munți. — Nu e exclusă conlucrarea românilor cu vre-un partid unguresc, cum spre exemplu cu partidul kossuthist, care luptă pentru votul universal, și poate ar fi folositor ca să vadă și cercurile din Viena, care de o jumătate de secol se împacă cu unguirii în contul nostru, că nu suntem o cantitate așa de neglijabilă cu cele 3½ milioane de peste munți. Dar este cert că o asemenea conlucrare nu va deveni realizabilă de *Dr. Babeș* sau un *Burdea* sau de nici un alt »moderat!« ci numai de adevărații reprezentanți ai românismului.

A. Gh. L.

Pierderile germanilor în comitatul Zips. În comitatul Zips, germanii, colonizați cam în același timp cu sașii, au suferit în cei din urmă 40 de ani pierderi foarte însemnate. În anul 1869 comitatul Zips a avut 175.061 locuitori, cu 61.361 de germani, în 1880 țifrele respective erau 172.881 și 55.422, în anul 1890, țifrele sunt 163.291 și 44.958 iar în anul 1900 sunt 170.535 în total cu 42.885 de germani. În timp de 31 de ani germanii au pierdut deci 19.000 de suflete. Numărul lor azi se cifrează *abea la vre-o 35.000*. Acest număr se împărțește în așa chip, că sunt vre-o 20 de localități curat germane cu o populație de vre-o 18.000 de suflete. Sunt alte vre-o 18 localități cu majoritate germană. În orașe ei formează majoritatea numai în Kásmark și Georgenberg, iar în Wallendorf, Kirchdrauf și Leutschau formează minorități însemnate.

Cauzele acestor decăderi a germanilor vor fi și de ordin economic, dar mai presus de toate ele sunt de ordin politic. Prin școale și prin autorități, maghiarizarea a făcut progrese enorme și generația mai nouă e aproape toată bilingvă, vorbind și ungurește și nemțește. Mulți din germanii cari au primit slujbe de stat au părăsit locul și mediul lor natal, fapt prin care s'a grăbit maghiarizarea lor. Comitatul Zips nu e singurul în care germanii au suferit astfel de pierderi. Numai în Budapesta, oraș odinioară curat german, ei au pierdut câteva sute de mii de suflete; de asemenea în orașele Pressburg, Oedenburg, Eisenburg, Steinamanger, Fünfkirchen, Timișoara și în aproape toate orașele din țară unde maghiarizarea face progrese foarte repezi.

O parte mare de vină pentru aceste lucruri o poartă și partidele liberale din Austria germane din cari au dat pe congenerii lor din Ungaria pradă unguirilor și au privit nepăsători pieirea și maghiarizarea sutelor de mii de germani în Ungaria.

Sârbii și aniversarea anexiunii. Mâne se împlinește anul dela proclamarea anexiunii Bosniei, evenimentul care a stârnit atâtea valuri în politica externă, vreme de peste un jumătate de an, și care a fost de un efect catastrofal pentru aspirațiunile naționale ale sârbilor. Cu acest prilej universitarii sârbi din Belgrad vor organiza un mare meeting în fața statuei lui Mihai, iar la teatrul din Belgrad, nu se va da mâne nici o reprezentație, în semn de doliu național. De poimâne începând se va juca, vreme de o săptămână un repertoriu compus din piese de tendință anti-austriacă.

Legătura lor devenea din ce în ce mai imposibilă. Iși aruncau unul altuia imputări, se bombardau cu săgeți de gelozie. Odată se ceartă amândoi pentru un lucru de nimic, pentru o scobitoare de dinți! Altădată-i face imputări ea, într-o scrisoare, de ce a sărutat mâna unei fete. În aceeași scrisoare a ei, îl amenință că are să se omoare, să se spânzure, dacă face alteia curte. Planuri naive, șterpelite — de sigur — de prin romanele sentimentale.

Din întreagă relația aceasta însă trage foloase și literatura. Multora din cetitori le va fi cunoscută piesa teatrală — mai bine zis pastorală — »*Die Laune des Verliebten*«. Poetul nostru, Iosif, a tradus-o în românește și i a dat titlul »*Dragoste cu toane*«*) Caracterile descrise și motivele principale sunt o copie fidelă după natură. *Eridon* e *Goethe*, *Amina* e *Käthchen*, *Eglea* e o prietină a ei *Constanța Breithopf*, iar *Lamon* e prietinelui lui *Goethe*, *Horn*. Unele scene sunt foarte atât de fidel, încât recunoști imediat pe *Goethe*, în *Eridon*, care nu joacă cărți, nu dansează și care-și pune pe foc iubita, fiindcă aceasta a îndrăsnit să dorească jocul și veselia.

Pastorală aceasta nu e o capod'operă, desigur, se vede cât de colo influența francezilor și a unei pastorale a lui Gellert — dar e interesantă pentru dezvoltarea spiritului lui *Goethe*. În piesa aceasta și în celelalte încercări din Lipsca începe *Goethe* să se simfească poetul chemat să-și aștearnă gândurile pe hârtie.

Ruptura cu *Käthchen* nu se putea ocoli. Ea a

*) Jucată la Teatrul Național, București, publ. în »Bibl. Soc. de f. de t.«.

Criza austriacă.

Mari greutateți pentru motive meschine.
Care este leacul.

Viena, 3 Octombrie.

Din știrile zilnice cetitorii cunosc situația politică, atât de încurcată, din Ungaria, și știu că, de multă vreme, monarhul e preocupat de chestiunea »clarificării« ei. Dar împăratul și cercurile hotărâtoare de aci nu se află numai sub imperiul acestei griji. Nici situația politică din Austria nu se înfățișează în chip strălucit. Evident, nu se poate face comparație; când e vorba de încurcături și buclucuri unguirii dețin recordul. Decât, de greutateți — și încă de greutateți însemnate — nu e scutită nici Austria.

La 20 Octombrie urmează să se deschidă Reichsratul — așa s'a anunțat — și e întrebarea dacă el va putea lucra. Sunt temeri că nu. Pricina este aceeași care a adus astăvară închiderea parlamentului: neînțelegerile dintre germani și chei, cari atunci făcuseră să se deslănțuie obstrucția slavă și cari, în acest interval, departe de a se mai potoli, din contră, s'au accentuat și mai mult, prin toate acele manifestații anti-chehe din Viena — cari au costat și o viață de om, — prin repercusiunea pe care ele au avut-o în Boemia, prin incidentul dela Mesericiul Mare, unde a trebuit să se renunțe la primirea oficială a împăratului *Wilhelm*, etc.

Este drept, un moment s'a crezut că lucrurile se împăcaseră. La timp, am vorbit și noi de »impăcarea cheo-germană«. Dar succesul primului ministru, d. de Bienerth, a fost trecător. Spre a se asigura funcționarea dietei Boemiei de care depinde și funcționarea camerei vieneze, se convenise a se aduce o lege asupra naționalităților, cerută de germani și la care consimțiseră și cheii. Atunci s'a crezut că totul e hotărât și că nici un nou răz sau mai veni să turbure seninătatea activității parlamentare. Iată însă că după regularea chestiunii de fond se ivește una de formă și dacă dificultățile inerente celei dintâi au putut fi învinse, nu se pot înlătura și cele provocate de a doua. Am arătat la timp despre ce e vorba. Despre un lucru de nimic: germanii cer ca zisa lege să fie cea dintâi în programul lucrărilor Landtagului; cheii cer ca întâi să se dezbată altă chestiune, ori care ar fi ea și numai apoi legea de naționalități; asupra căreia se convenise. Și pentru atâtea lucru nu mai poate funcționa dieta, și nefuncționând aceasta, nici Reichsratul nu va putea lucra, căci cheii vor face iar obstrucție.

În obraz roșeață, rușine, iubire, voluptate, teamă, osteneala asta a ei, împreună cu tremur de a se descolăci din brațele mele, care îmi arată prin slăbiciunea ei, că nu o mână la pasul ăsta decât doar teama. Behrisch, e o fericire, pentru care bucuros ai îndura focul de veci. Noapte bună, capul îmi joacă, ca ieri, dar dintr'altă pricină. Frigurile nu s'au arătat astăzi. Cât timp va ținea timpul ăsta atât de frumos, nici nu se vor întoarce. Noapte bună...

Noapte bună!

Un an și jumătate a ținut iubirea asta. *Goethe* cerceta zilnic pe *Käthchen*, primea vin din mâna ei și se îmbăta de gura ei mică și de ochii, cari se închideau de câte ori gura ei săruta gura lui.

Dar gelozia lui *Goethe* era prea mare și *Käthchen*? — *Käthchen* era prea sburdalnică, decât să primească declarațiile de dragoste ale unui *sin-gur* bărbat.

Sunt domnișoare — chiar și în zilele noastre — cărora le face o deosebită plăcere să țină în șah 10—12 cavaleri. De aceeași categorie era și *Käthchen*. Plăcerea ei cea mai mare era, să întoarcă capul bărbaților și mai apoi să le dea un strengăresc bobârnac peste nas. Nu era răutate la mijloc, nu era ticăloșie doamne ferește! — era o sburdalnicie dragălașe, de care trebuie să te ferești, ca să nu cazi în cursele ei.

Strategiei acesteia i-a căzut rob și tânărul *Goethe*. Și bucuria fetei când a putut strânge la sîn pe studentul, care mai târziu avea să fie fala neamului întreg!

avut mai multă tărie de suflet decât el și a pus capăt acestui misterios joc de gelozie.

Goethe scrie în 1768: »Tot năcazul, care-l avem împreună, îl cauzez eu: ea este un inger, eu sunt nebun.«

Amândoi văd că sunt prea tineri, ca să se poată lega pentru viață. Hotărîse să se vază mai rar. Relațiile lor devin din ce în ce mai reci — până ce se îmbolnăvește *Goethe*.

În goana lui nebună după uitare, călărește, face excursii, și bea, bea cât zece. În sfârșit se îmbolnăvește greu. În loc de un om sănătos, cu diploma de doctor în drepturi în buzunar, părintii lui primesc acasă un om bolnav, trușește și sufletește.

Studiile făcute nu se prea văd. *Goethe* n'are nici un atestat de examen cu sine — dar făcuse alt examen — mult mai greu — un examen al vieții.

Plecuse din Lipsca, fără să-și ia rămas bun dela *Käthchen*.

Dar timpul vindecă atâtea rane!

Goethe s'a însănătoșat. Și trușește și sufletește!

Mai târziu scria prietenei sale:

— »Vai! de aș putea să rechem cei 3 ani și jumătate! *Käthchen*, țî-o jur, dragă *Käthchen*, aș fi mult mai cuminte!«

Din patima viforoasă — s'a ales prietenie. Au corespondat mult împreună. După 2 ani dela scrisoarea citată, s'a logodit *Käthchen* — cu altul, cu *Dr. Kanne*. În 1770 s'a măritat. Acest *Kanne* a ajuns mai apoi senator în Lipsca.

Ori ce am crede despre fondul conflictelor dintre cehi și germani, este foarte trist că după ce fondul fusese scos din discuție, prin bună și cinstită înțelegere între părțile interesate, o stare de lucruri rea și tristă va putea dăinui pentru un motiv atât de nesperios, ca să nu zicem ridicol.

Evenimentele vor arăta ce soluție se va mai găsi și de astă dată. Cea mai bună, însă, — după noi — ar fi ca la aceeași boală să se aplice același leac, mai ales după ce el a fost experimentat și dovedit eficace.

Să ne explicăm. Starea de lucruri actuală din *dieta* boemă este la fel cu aceea care stăpânea nu de mult Reichsrathul vienez. Sistemul electoral pe colegii făcea pe deputații acestuia să nu-și ia răsunet în serios și mai mult să se joace de-a parlamentul decât să facă adevărat parlamentarism. Când s'a introdus votul universal, parlamentul a luat altă formă, ba a căpătat și alt suflet. Ori câte neajunsuri va fi avut sesiunea trecută, ea totuși a dat un exemplu pe care Austria nu-l mai văzuse de mult: în definitiv, cumera a lucrat destul de bine.

Dieta boemă însă, care nu este o emanare a votului universal, nu lucrează, nu poate lucra. Și incapacitatea ei nu rezultă numai din conflicte de principii superioare — ceace ar mai fi scuizabil — dar și din capricioase motive de formă, mai tari în urmările lor rele decât motivele de principii. Și nu numai că dieta e incapabilă, dar ea atrage după sine și incapacitatea parlamentului central, care, altfel, grație noului sistem electoral, e în stare și e bucuros să lucreze, cum îi este și menirea.

Nu mai încapă îndoială deci, că dacă s'ar introduce și pentru alegerile de dietă votul universal, și acestea ar căpăta altă conștiință a datoriei, pentru că ar avea altă răspundere, după cum s'a înfăptuit și cu Reichsrathul central. Atunci deputații dietei, știind că au de vorbit cu masa enormă a alegătorilor care le va cere socoteală de ce-au lucrat, se vor gândi de zece ori înainte de a se decide la un pas atât de primejdios ca obstrucția zadarnică și fără rost.

Dar chestiunea aceasta prezintă un deosebit interes și pentru noi cei din Ungaria, cari trebuie să dorim din tot sufletul să vedem realizat cu un ceas mai curând votul universal în provincii, pentru alegerile dietale. Și aceasta nu numai din simpatia noastră firească pentru Austria, principala ramură a monarhiei; nu numai pentru că în mod firesc am dori să vedem pacea și buna învoire, și liniștea deplină în țările austriace, spre cel mai desăvârșit progres al lor și al întregii monarhii. Ci dorim această complectare a reformei electorale austriace, — care aducând pacea

În Martie, 1776, trece Goethe prin Lipsca și vede pe fosta lui iubită. Dar cu alți ochi. Nu mai e nici prietenia atât de mare ca mai înainte. Doar că pictează o legătură de gât și un evantai pentru ea, când e bolnav.

Atât.

Unde s'a pierdut atâta poftă de viață și atâta dragoste nebună?! Unde și cum au pierit cuvintele învăpăiate din scrisoarea către Behrisch?!

Astăzi sunt *alte* ființe, cari se strâng în brațe și-și spun, poate aceleași sentimente, dar cu *alte* vorbe, mult mai palide, decât au fost acelea roșite de efebul german.

... Și mă ptimb pe lângă mormântul doamnei senatorițe, Anna Katherina Kanne și mă gândesc la patima de care a fost cuprinsă odinioară. Cât de mare cinste: să fii obiectul dragostei unui geniu! Căci ce ești tu, biată ființă omenească, față de sentimentele, care le evoci în sufletul unui astfel de supra-om?!

... O vrabie limbută mă privește obrasnic și zboară cu un grăunte în cioc, pe o cracă de lângă mormânt.

Iau volumul de poezii al lui Goethe în mână și citesc versurile de un erotism tineresc, adresate ei și intitulate »Annette«...

În apropiere se aude cum pulsează viața de oraș mare, aici însă e încă liniște...

Doar morții vorbesc.

1909.

în diete o va provoca și în Reichsrathul central, — o dorim din tot sufletul pentru că ea ar avea o binefăcătoare înținerire și asupra stărilor din Ungaria.

Când Austria ne va lua înainte și din acest punct de vedere, desăvârșindu-și democratizarea și aducând liniștea generală pe pământurile ei, lumea dela noi va vedea și mai bine contrastul și va dori și mai înfocat ca să avem și noi parte de-o asemenea viață omenească. Astăzi, când Austria este încă turburată de câteva urme triste ale mizeriilor din alte timpuri, oligarchia maghiară găsește motive de apărare și îndrăznește chiar să compare cumplita sălbătăcie dela noi cu acele slabe urme de acolo. Să vedem ce va mai putea spune când și urmele vor dispărea. Și să vedem cum va mai putea să îndure și masa populară ungurească și adevărata democrație maghiară și tot ce este naționalitate asuprită — haosul acesta de veche barbarie altolă cu atâta exces de sălbătăcie »modernă«, pe care-l constituie regimul odlos al Kossuthilor de tot felul.

Lumea merge vesnic înainte, lumina civilizației străbate din ce în ce mai năprasnic în colțurile cele mai întunecoase, iar pilda bună nu se poticnește la hotare. Austriei îi urăm din toată inima să scape cât mai repede și pe calea cea mai progresistă de greutățile cari o mai supără azi; aceasta va însemna și pentru noi un triumf cât mai apropiat.

Griza politică.

Preludiile ședinței de azi a camerei au fost neașteptat de mulcome. Depresiunea spiritelor e generală în partidele ungurești și nesiguranța situației a desolat mai cu seamă pe kossuthiști, ale căror speranțe s'au redus mult după eșecul audienței lui Kossuth. Ziua de ieri n'a fost turburată de evenimentele sgomotoase: Consiliul de miniștri, conferențele în cluburi, conciliabulele între Kossuth și șefii aderenților băncii, au decurs toate liniștit.

S'a comentat mult, mai ales între kossuthiști, un articol apărut Duminecă în »Fremdenblatt«, oficiosul ministrului de externe. În acest articol li-se împart kossuthiștilor sfaturi și se spune că situația nu e încă absolut defavorabilă năzuințelor kossuthiste, e nevoie însă de mai multă calmitate din partea lor, căci neastâmpărul aderenților băncii e talmăcit în sferile Coroanei ca un semn de neîncredere față de șeful partidului. Până la finalizarea tratativelor asupra crizei, partidul să manifeste mai multă solidaritate cu șeful său, căci altfel cuvântul acestuia nu mai are greutatea trebuincioasă la Viena.

Articolul din »Fremdenblatt«, care mai invoacă și simțul constituțional al domnitorului, a avut darul să astâmpere învăpăierea aderenților băncii și astfel tratativelor asupra crizei li-s'a asigurat de-ocamdată un curs mai liniștit.

După toată verosimilitatea criza se va prelungi încă vre-o câteva săptămâni și cine știe dacă se va găsi în sfârșit soluțiunea fericită, care să îplinească așteptările de atâtea-ori înșelate ale popoarelor din Ungaria.

Conferința partidului kossuthist.

Evenimentul așteptat cu mult neastâmpăr în lumea politică ungurească, a avut loc aseară. El însă a trecut fără să îplinească așteptările doritorilor de manifestațiuni războinice, căci deputații kossuthiști sunt mult mai șireți, decât să îngreuneze singuri o soluțiune, pe care în imaginația lor o văd încă tot viorie și favorabilă neșajului după putere.

S'a înființat la conferință, care a avut loc aseară, întreg statul major al partidului, în frunte cu miniștrii Kossuth și Apponyi, și cu șeful aderenților băncii, Justh. Kossuth a raportat în con-

ferință asupra audienței sale de Sâmbătă și a reușit și de data asta să mulțumească spiritele în sânul partidului său gălăgios, obținând iarăși aprobarea partidului pentru politica sa de »proceduri cumpănite«.

— O soluțiune — a zis el — în sensul aspirațiilor noastre nu se poate încă aștepta, deoarece coroana nu s'a convins de corectitudinea atitudinii ce a luat partidul independent. Firul tratativelor nu s'a rupt însă. Partidul independent vrea să realizeze numai o parte din programul său, neatârnat economic și a țării. Punctul lui de vedere e, că frânela afacerilor trebuie să le ia majoritatea. Dacă coroana nu consimte cu majoritatea, să încredințeze cu formarea guvernului minoritatea, iar minoritatea să se nizuiască a-și câștiga majoritate prin dizolvarea camerei. Dacă minoritatea n'ar obține după alegeri o majoritate relativă, ea și-ar pierde drepturile cu privire la guvernarea țării. Un guvern demisionat însă nu poate să rămâne multă vreme la locul său, fără ca să nu provoace complicații parlamentare critice. *Partidul independent trebuie să se achite de datoria de a legifera reforma electorală*, nu numai fiindcă aceasta e și dorința coroanei, ci pentru că reforma e un vechiu punct în programul partidului. *Partidul trebuie să facă reforma aceasta din vreme până să n'o facă dușmanii partidului, cari vor să sape mormântul dominațiunii ungurești.*

Kossuth a mai raportat, că a făcut două propuneri Maiestății Sale. Una pentru o soluțiune definitivă, pe baza separațiunii economice, alta vremelnică, pe baza reformei electorale. Monarhul nu s'a declarat încă pentru nici una. Partidul să fie cu răbdare și să nu turbure mersul pașnic al tratativelor, provocând discuții inutile în cameră.

Partidul a aprobat dorințele lui Kossuth și a hotărât să se mărginească în ședințele apropiate ale camerei la desbaterea chestiunilor interne.

Justh, luând cuvântul, a spus că nu e prietenul trăgărilor în vreme de criză cum sunt cele de azi. Dorește ca cel mult până la 18 Octomvrie să se dea o soluțiune crizei.

Apponyi a făcut apoi declarațiunea curioasă, că de-ocamdată nu va vorbi, ci dacă i-s'ar adresa o interpelare în cameră, va desfășura punctul său de vedere atunci.

Știri telefonice.

— Dela corespondentul nostru. —

Ședința camerei.

Budapesta, 5 Octomvrie. — O animație vie domnește pe culoarele camerei. Deputații comentează adânc consternați faptul că Majestatea Sa a refuzat Sâmbătă pe Kossuth și că sortile unui cabinet în frunte cu șeful independiștilor au eșuat definitiv.

Ședința s'a deschis la orele 10, în prezența unui mare număr de deputați și a galeriilor tixite de lume.

După verificarea procesului verbal al ședinței trecute, președintele, Justh, anunță trecerea din viață a deputatului croat Vrbanici. Anunță apoi că vicepreședinții camerei și-au dat demisia. Camera ia la cunoștință fără desbateri.

Asupra felului cum a fost fixată ordinea de zi, poporalii au provocat o mică discuțiune.

Zboray cere să nu se omită din ordinea de zi discuțiunea asupra crizei și a demisiei guvernului.

Apponyi și Kossuth roagă pe poporalii să se abțină dela o asemenea discuțiune, având în vedere gravitatea situației.

Mai vorbesc Gheorghe Nagy și Farkasházy. Nagy a fost chemat la ordine, fiindcă a întrebuițat expresii bătărane la adresa monarhului. Camera s'a ocupat apoi de chestiuni neînsemnate.

După ședință, Justh s'a retras, împreună cu vre-o 60 de partizani ai săi, în încăpe-

rile rezervate președintelui camerei. După o scurtă dezbateră aderenții băncii au luat hotărârea, că dacă nici până în 8 Octomvrie nu se va da o soluțiune crizei, vor provoca fără întârziere deciziunea camerei în chestiunea băncii independente.

Măine și poimăne, camera nu va ține ședințe.

Pentru ce nu poate veni partidul kossuthist la putere.

Prin audiența lui Kossuth de Sâmbătă partidul kossuthist a rămas desiluzionat. Iată cum cugetă azi cercurile politice mai serioase despre situația politică ungurească.

Adevărul, pe care Francisc Kossuth l-a auzit dela M. Sa împăratul, e azi ținut încă în secret, dar ceva, ceva a străbătut și în publicitate. Nici logică și adevărul e pe deplin aflat.

Kossuth și partidul independentist sunt gata a primi puterea dacă li-s'ar permite pregătirile pentru înființarea băncii independente, și compunerea unui cabinet exclusiv din membri ai partidului kossuthist. La aceste pretențiuni partidul kossuthist nu poate renunța și ar fi constrâns în caz contrar — sub presiunea grupului lui Justh și Holló a se duce în opoziție.

M. Sa împăratul a declarat lui Kossuth încă cu câteva luni mai înainte că nu se învoiește la desfacerea băncii naționale austro-ungare. De atunci încocoare s'a motivat această hotărâre a M. Sale cu greutățile ce poate produce desbinarea băncii naționale în cazul unui război, și deoarece aceasta frică n'a pierdut până acum din gravitatea ei, învoirea M. Sale se poate considera ca definitiv exclusă.

A doua dorință a kossuthiștilor, de a forma un cabinet compus numai din membri ai partidului independentist, Coroana ar putea o împlini numai cu mari îngrijiri. Căci, îndată ce partidul kossuthist ar dispune exclusiv de puterea întreagă, n'ar fi în țară în câțiva ani nici un organ de stat, de comitat ori de municipiu, care nu ar împinge la carul politicii kossuthiste.

Urmările ar fi, că nimeni în Ungaria nu s'ar mai putea împotrivi regimului dominant, puterea lui Kossuth ar fi neînvinsă, nelimitată, și atunci ar putea el foarte ușor și fără orice pericol să înceapă lupta contra Coroanei, ar putea pretinde cu un cuvânt tot ceea ce azi nu poate, teritoriu vamal independent, armată independentă uniune personală, mână liberă contra naționalităților, fără ca Coroana să mai aibă vre-o putere de rezistență.

Dar la aceasta se mai adaugă, că toți aderenții pactului din 67, prin urmare liberalii vechi și constituționalii de azi ar fi împinși în opoziție. Aceștia ar trebui să combată în opoziție pe bărbai de încredere ai Coroanei, ei ar pretinde contra intențiunii împăratului menținerea și respectarea pactului, căci distingând M. Sa pe dușmanii pactului cu încrederea Sa, e natural, că prietenii pactului să fie acum considerați de potrivnicii Coroanei, și asta ar fi o situațiune, care nu s'ar putea nici menține, nici închipui.

Dacă toate aceste împrejurări se pun bine pe cântar și se judecă în mod serios, orice combinațiune referitoare la formarea unui cabinet kossuthist trebuie privită ca exclusă.

Deci trebuie să urmeze altceva. Ce? asta nu o știe nimeni la noi în țară, dar o vor ști de sigur în Viena, căci toate pe semne arată, că ei sunt foarte siguri și convinși de înfrângerea șovinismului unguresc.

Nu mai dela prudența și înțelepciunea politică a Arhiducelui Francisc Ferdinand atârână acum rezolvarea definitivă a crizei, devenită cronică în Ungaria, și precum prevestește presa vieneză, în Ungaria va începe în curând o direcție politică cu totul nouă, însă numai după ce va fi rezol-

vită chestiunea reformei legii electorale, așa precum o pretinde Coroana, dela care pretențiune ea la nici un caz nu mai poate renunța fără să nu-și pericliteze existența proprie.

Cinstea Blăjenilor.

(Dela corespondențial nostru).

Blaj, 3 Octomvrie.

Blajul era până mai dăunăzi unul dintre cele mai curate centre românești. — Curățenia aceasta însă n'a fost — se vede — dată pentru totdeauna micului cuib de pe Târnavă, care a alimentat atâtea decenii dearândul, sufletul neamului nostru.

Și tocmai menirea aceasta nobilă a atras asupra Blajului ura șovinistilor unguri, cari au tăbărit cu toată furia să împlădească pacea și dezvoltarea firească și liniștită a unui centru cultural, care a avut totdeauna ca țintă înaintarea țării pe toate terenele — alături cu înaintarea individuală a acelor, cari se adăpau la cultura lui.

Pornit de dușmănia de rasă, guvernul șovinist al coaliției a deschis zăgazurile puhoiului jidovesc, care — a dat năvală ca un roi de lăcuste, asupra Blajului curat de altădată — schimbându-i ca prin minune icoana frumoasă românească.

Astăzi străzile lui sunt inundate de mutre nespălate, cu nasul semit caracteristic, cu pistrui pe obraz — figuri grețoase și nespălate, cari jargonizează o limbă ungurească nu tocmai «neaoșă», o limbă, care numai spre mândria acelor nu poate fi, care se silesc cu tot diavolul să completeze «majoritatea» unguștilor cu tot felul de elemente străine.

E și aceasta una din acele apucături meschine ale guvernărilor noastre — de a vâri în sânul unui neam cu intenții și dorințe frumoase de înaintare — niște paraziti desguștători, cu tendințe distrugătoare a tot ce e nobil și curat în viața unui popor.

Ținta — se pare însă — că nu și-au ajuns o.

Blăjenii — sub influința morală a unor oameni cu calități sufletești neîntrecute — se izolează de amestecul cu aceste elemente leproase și le înconjoară atât pe terenul economic, cât și pe cel cultural.

O grupă de artiști — oh-vei — cu subvenții dela centru bineînțeles, — cum le-am zice *moderate* — s'a abătut și pe aci, ca să-și dea obolul pe altarul culturii arpadiane.

Toți șloimii și toate balabustele aleargă ca la urs la această panoramă — blăjenii însă, curați la suflet, rămân nepăsători la strigătul de alarmă al propagatorilor cușeri ai culturii maghiare.

Ba unul, să nu mint tot își face zilnic — apariția. Cu părul lins, îmbrăcat după ultima modă Don-Juanul se postează în «fața scenei» — trece în pauză între culise — iar după reprezentare șampanizează cu «artistele».

Vezi Dom-le ce face moderatismul? Călătorii de lux la Monte-Carlo și prin Italia — șampanizări cu artiste — mâne-poimăne vr'un scaun de deputat — a la Siegescu — poate și baronia la care visează Burdea, ori șefia de partid la care vrea să se cocoțeze mititelul domn Babeș; și câte nu s'ar mai putea câștiga, alimentându-te la troaca moderaților. Cinstea blăjenilor nu o pot mânji moderații.

O frunză mâncată de molii poate cădea, *ce-i pasă codrului de-o frunză!*

† Baronul Nicolae Hormuzachi.

În Sâmbăta trecută a repausat la locuința sa din Cernăuți — la vârsta unor adânci bătrânețe baronul Nicolae Hormuzachi, unul dintre cei mai de seamă fruntași ai românilor din Bucovina.

Coboritor al unei vechi familii boeresti, a Hormuzacheștilor moldoveni — al căror membri au îmbrățișat slujbe înalte în viața publică a țării Moldovei, cum au fost: Manolache, mare comisar la curtea lui Nicolae Mavrocordat; Hristea, stolnic în una din cele trei domnii ale lui Grigorie Ghica cel Bătrân; un nepot al lui Hristea, postelnicul Alexandru, om cu dorință de carte; Matei pârălab și paharnic pe vremea nenorocitei încorporări a Bucovinei la Austria; Ștefan vistiernic și pârălab la Hotin și Constantin, mare medelnicer la Galați, cu cei patru filii ai săi Alecu, Iordache, Constantin și Dăcsachi, acesta din urmă onorat de către Domnul Moldovei la 1819 cu rangul de căminar, pentru curățenia sufletului său românesc.

Baronul Nicolae Hormuzachi este fiul mai mic al acestui din urmă, crescut în sfințenia tradițiilor românești, trăit însă în o viață, pe care am fi dorit s'o vedem pusă cu totul în serviciul neamului său și mai puțin influențată de ispitele la care s'a obicinuit a se deda sinistra *Camarilla* vieneză, care a căutat în totdeauna să atragă în cursă pe oamenii mai de seamă ai popoarelor subjugate.

Om, cu studii superioare făcute la școlile înalte dela Paris și Berlin, și cu frumoase însușiri personale, baronul Nicolae Hormuzachi era destinat să ia în mână conducerea unui neam rupt dela sânul mamei sale și dus pe poteci rătăcite de o mână de necăpătuși, care voiau să-l piardă, pentru a se ridica ei pe ruinele acestuia.

Firea lui însă și mai ales certurile continue, care au desbinat pe frații noștri bucovineni — cu o tristă fatalitate — au lăsat și mai mult pe ropicul popor bucovinean în voia unei sorți nedreșite și numai vigoarei inerente firei neamului nostru i-se datorește faptul că bucovinenii nu s'au înstrăinat cu desăvârșire și că astăzi — sub conducerea unei generații de oameni noi, conștienți de datoria lor — s'au putut trezi la primul semnal de alarmă.

Scriem aceste rânduri lipsiți de orice răutate în suflet, pentru a nu lăsa să se încuibă în inima noastră credința, că fiecare român, care trece la cele eterne, are dreptul la recunoștința noastră.

În zilele acestea grele, tot atât de grele ca și acelea pe care le-a trăit răposatul baron Hormuzachi, avem cea mai sfântă datorie, a nu clinti dela postul ce ni-l încredințează naționalitatea noastră, ori care ar fi favorurile cu care stăpânirea șireată vrea să ne îmbrace.

A fi cinstiți în acțiunile noastre românești, a fi drepti ca brazil — e o calitate la care trebuie să rivnească mai ales aceia, cari prin situația lor în mijlocul nostru sunt chemați să ne conducă destinele.

Nicolae Hormuzachi s'a născut la 1826 în comuna Cernanca, din Bucovina. A studiat la Cernăuți, Paris și Berlin. La 1854 s'a căsătorit cu baroneasa Natalia Stârcea dela care a avut doi fii, pe Constantin și pe Alexandru, apoi deputat în Reichsrathul austriac. La 1883 a fost ales ca membru onorar al Academiei Române.

Din partea familiei ne sosește următorul necrolog.

Adinc întristați și pătrunși de nespuse durere aducem la toți cosingonii, amicii și cunoscuții trista știre că au adormit în Domnul preascumpul nostru părinte, soț, cumnat și unchiu, domnul Nicolai Baron Hormuzachi, mare proprietar, membru onorar al Academiei Române din București, Sâmbăta în 19 Septemvrie (2 Octomvrie) 1909 în etate de 83 ani. Ceremonia religioasă va avea loc Luni, 21 Septemvrie (4 Octom-

Fabrica de spălat ou aburi

„KRISTALY“

Kristaly gözmosó gyár, Kolozsvár, Pályaudvar.

Cu mașinăriile sale cele mai moderne, aranjată cu puteri electrice, spală, calcă și curăță albituri bărbătești și de dame, și tot felul de lingerie cu prețuri moderate

— La o sumă ce trece peste zece cor., pachetul se retrimita porto-franco. —

vrie) 1909 la orele 2 și jum. p. m. în casa defunctului, strada Iosif nr. 8, de unde cortegiul va pleca la biserica catedrală, și de-acolo după săvârșirea oficiului divin la cimitirul gr.-or. în Cernăuți, unde se vor depune resturile mortale în cripta familiei. Fie-i țărina ușoară și memoria eternă! Eudoxiu baron Hormuzaki, Stefania baronă Hormuzaki, Ioan baron Styrcea, Bertie baronă Styrcea, Maria de Niculița-Popovici, Constantin cav. de Neculița-Popovici, nepoți și nepoate. Natalia baronă Hormuzaki născută baronă Styrcea, soție. Constantin bar. Hormuzaki, Alexandru bar. Hormuzaki, fii. Victoria baronă Styrcea, Nina baronă Styrcea, cumnate.

Din Străinătate.

Anglia și Germania. A făcut mare senzație o vorbire a consulului general din Canada despre situația internațională ținută cu ocazia unui banchet. Consulul general a spus între altele următoarele: Mișcarea pornită în Germania contra Angliei nu e o simplă manifestație politică, ci adevărat pericol din care ușor poate urma un război, în care locuitorii Canadei sunt obligați să ajute țara maternă.

Tainele împrumutului sârbesc Nicolici șeful cabinetului din ministerul de finanțe și Cristici prim contabilul aceluiași cabinet, au fost scoși la pensie. Aceste pensionări trec drept răzburare și au produs mare consternație, deoarece Nicolici a fost esmisul statului în chestia împrumutului sârbesc ce era să se expereze la o bancă din Paris și a luat parte și la ultimele pertractări în această cauză. Nicolici a declarat înaintea unui ziarist, că a ajuns în conflict cu ministrul Pavelici fiindcă a apărut interesele Serbiei contra atacurilor banche-ului Naville, care e protejatul ministrului.

Înmormintarea lui Grigore Tocilescu.

Duminecă la orele 4. d. a. au fost înmormântate rămășițele pământești ale regretatului profesor universitar Grigore Tocilescu.

Corpul defunctului era așezat într'un sicriu de zinc, în biserica Sf. Gheorghe Nou, unde s'a oficiat serviciul religios.

La această ceremonie au asistat d-nii general Manu, Ioan Kalinderu, Constantin Banu, deputat, doctor Hepites, profesor universitar, Mihail Tănăsescu, inspectorul învățământului muzical, Rădulescu Motru, Evolveanu, C. I. Nottara, Saba Ștefănescu, profesori universitari, Toma Rădulescu, directorul Casei de Depuneri, Cristu Ne-goescu, fost administrator al Casei Școalelor, Dem. Constantinescu, directorul Liceului Matei Basarab, Marin Demetrescu, directorul Liceului Lazăr, Ciupagea, M. Fotino, Macovei, profesor, Nicolae Dumitrescu, subdirectorul învățământului secundar din ministerul instrucției publice, Eliade Radulescu, Carpen, Ioan G. Stoian, N. Ionescu, avocați, Ilarie Chendi, căpitan Cristescu, Nae Ionescu și alții.

Numeroase coroane au fost depuse, printre cari: din partea Academiei Române, Societății geografice, Ateneului Român, Studenților în litere, etc. La biserica au vorbit d-nii Dr. Hepites, din partea Academiei Române, Burileanu, din partea facultății de litere, Ion Th. Florescu, din partea Ateneului, Saba Ștefănescu, din partea societății geografice, Haneș, din partea studenților în litere și Andronescu, din partea societății istorice.

Cerul era întunecat de nouri și, când cortegiul funebru a ajuns prin dreptul Primăriei, a început să ploaie la început încet; iar când carul mortuar era în dreptul Ateneului, ploaia curgea cu găleata.

O parte din cei ce urmau carul mortuar s'au împrăștiat în pripă; iar altă parte au luat loc în trăsurile, căci era peste putință să mai meargă pe jos.

În urma corpului lui Tocilescu mai rămăsese numai câteva persoane, în jurul fiului său, cari au mers pe jos până la cimitir.

Onorurile militare au fost date de un pluton din reg. 36 Vasile Lupu, sub comanda d-lor: căpitan Coni și a sublocotenenților Vasile D. Chiru și Badea.

Acțiunea moderată.

D. Emil Babeș ține cu orice preț să fie persoana și »partidul« său la suprafața discuțiilor publice. Pentru dânsul tăcerea și lipsa de agitație echivalează cu moartea, pe când orice notiță, orice articol, orice ocaziune când numele său e pomenit îi face o reclamă fie și involuntară, iar reclama e sufletul oricărui comerț, mai ales însă al comerțului cu o marfă atât de proastă și fără căutare ca proiectele sale »moderate«. Cât de binevenită i-a fost deci ocaziunea pe care i-a prezentat-o invitația ziarului săsesc »Siebenb. D. Tagblatt« de a-i scrie un articol despre »programul« său.

Noi însă credem că nu chestiunea programului său trebuie discutată și menținută pe tapet, căci s'a dovedit la evidență că nimeni nu-l vrea, afară poate de vre-un arhieru român care după ce și-a bătut joc de prestigiul său arhieresc e în stare să se înhame la carul dlui Babeș. Chestiunea ce trebuie să agite pe toți, trebuie să fie: *cine-i autorul »memoriului«?*

În privința asta un corespondent din Sibiu ne aruncă o nouă întrebare: oare autorii lui nu trebuiesc căutați aici, sau nu au măcar legături cu unele cercuri de aici? ne întreabă corespondentul.

Admitem și ipoteza asta, deși nici ea nu poate conduce în definitiv decât tot la d. Babeș, care, se știe, are legături întinse cu Sibiuul.

Articolul lui Babeș.

Între ziarele săsești, »Sieb. D. Tagblatt« din Sibiu și »Kronstädter Zeitung« din Brașov, se încinsese o discuție pe tema »moderațiilor« români. Nu am dat prea mare însemnătate acestei discuții de vreme ce ea ne a părut cam oțioasă, fiind pur teoretică. Partidul »moderat« e numai o simplă dorință a câtorva flămânzi și lihnii după căpătuieli, nu însă o realitate și cine discută ba se ceartă chiar pe tema lui, riscă a deveni caraghios și dovedește că nu-și poate întrebuița timpul mai bine decât pe potcoave de cal morți — cari nici nu s'au născut.

Ziarul »Sieb. Tagblatt« publică un articol »Programul nostru« de Babeș. El combate părerea că prin »împăcarea« românilor cu ungurii interesele sașilor ar suferi. Crede că programul său nu va întâmpina critici de principiu între sași. O colaborare în acest chip între sași și elementele moderate ale celorlalte naționalități ar fi posibilă, după el.

Arată cauza pentru care el și-a publicat pre-timpuriu programul: »încercarea« de a-i compromite acțiunea prin memoriul publicat de »Reichs-post« și prin atacurile cetel de »intransigenți« din jurul »Tribunei« și »Luptei«. Sunt multe elemente »slabe« cari sunt împiedicate de teroarea acestor ziare de a se declara pentru »moderație«. Cea ce-i mai interesant e, că Babeș recunoaște singur că, »ungurii aflându-se în posesiunea puterii nu vor consimți nici-odată la concesiuni cari fie direct, fie indirect prin consecințele lor, ar primejdiu caracterul istoric al țării, hegemonia și condițiile de viață ale poporului unguresc«.

Pentru aceia am crezut, zice Babeș că trebuie să acceptăm unitatea și indivizibilitatea țării împotriva năzuințelor federaliste sau iredentiste (de cari în programul partidului național, adăugăm, nici nu-i vorba, dar pe cari Babeș le amintește spre a i-le insinua). Babeș își desfășură programul care după el, cuprinde desfacerea economică de Austria, fără cea constituțională, deci fără uniune personală și independența Ungariei, o reformă electorală, dar nu votul universal, desființarea virilismului. Cere sașilor ca să conformeze interesele lor speciale spiritului general al timpului.

Redacția ziarului săsesc adaugă însă că are alte păreri despre spiritul timpului căci e convins de inferioritatea acestei concepții din motive practice și teoretice.

Deputatul Dr. Stefan Petrovici despre partidul »moderat«.

D. deputat Dr. Ștefan Petrovici aflându-se în Viena, a declarat corespondentului nostru de acolo, care l-a întrebat ce părere are asupra partidului moderat al dlui Babeș:

Eu nu vreau să discut dacă d. Babeș este ori nu autorul celebrului memoriu. Presupunând însă chiar că nu este, crima d-sale nu rămâne mai mică. Noi nu suntem încă în acea situație când un popor își poate permite luxul mai multor partide. La noi este vorba de un neam întreg strâns într'un singur mănunchi și care duce o luptă pe viață și pe moarte pentru a-și apăra existența.

De aceia nu-i permis nimănui să facă diversiuni; cu lagărul național este strâns întregul popor român și cine se desparte de acest lagăr, se desparte și de poporul românesc.

În ce privește declarațiile dlui Babeș că are aprobarea mai multor români de frunte, d. Dr. Petrovici nu crede. Părerea d-sale este că d. Babeș nu poate număra nici un partizan, ceiace se vede și din faptul că toți aceia cari au fost citați ca partizani ai d-sale, au desmintit aceasta imediat.

Moderații se ceartă.

E nostim că moderații nici nu s'au infiripat n partid și își încep »acțiunea« — certându-se. Le urăm petrecanie bună.

Iată ce scrie »Severinul« lui Burdea despre Babeș:

»S'au cutremurat munții și s'a ivit ridicolul șoricel«. Partidul moderat român și-a arătat cinstita față și acum cu toții ne putem convinge, că e născut mort.

Simțiam și noi de mult, că se pregătește ceva. D. Dr. Emil Babeș de vre-o 3 ani de zile bate străzile capitalei, aleargă din cafenea în cafenea, dela om la om, ca să capaciteze, să cîștige lumea pentru ideile sale, pentru înființarea unui partid moderat român. N'a ajuns la nici un rezultat, ba acum când a îndrăznit să iasă în publicitate, a fost luat din toate părțile cu furca lungă, pentru că i-a lipsit cea mai de frunte condiție la astfel de întreprinderi: sinceritatea.

D. Dr. Babeș n'a fost sincer, a căutat să umble cu doi bani în trei pungi, căutând poate la naivitatea unora și altora, pînă ce în sfîrșit s'a putut convinge, că în toată »facerea« d-sa a fost cel mai naiv.

Activitatea sa politică și-a început-o d. Dr. Babeș, când cu grajierea dlui Teodor Păcățianu. Ca să creieze un vînt mai cald, mai lin pentru clientul său, a făcut politică. A scris mult, s'a combătut pe sine singur, a scris dupăcum era lipsă. Într'un fel scria în foile românești, într'altfel în cele maghiare. Da declarații prin foile românești, că nici prin gînd nu i-a trecut să înființeze foaie pe banii guvernului, tocmai atunci când bătea mai tare la ușă, ca să i-se dea bani pentru întemeierea foaiei. Când era prins în contradicție, totdeauna avea fraze lungi și late, a căror refren era: »N'am fost înțeles«, »Cutare domn e mîrginit« etc.

Fără de persoanele, cu cari venea în atingere, n'a fost sincer. Când se învîrtea între naționaliști, se lăpăda de d. Burdea, ca în celalalt moment să ște prezinte înaintea acestuia, ca să i-se declare de cel mai mare aderent și să-l asigure, că numai din tactică se lăpăda de el, ca să-și asigure bunăvoința lor. Când era între noi, nu începea a se lăuda, că i-a succes să capaciteze pe cei mai ultraiști naționaliști pentru programul său. În timpul din urmă s'a lăudat din nou cu încrederea episcopilor, deputaților și ca el să treacă de conducătorul moderaților, a declarat, că d. Burdea poate face parte din partidul său.

A pășit în publicitate. Primirea ce i-s'a făcut din toate părțile, îl va desmetici pe d. Babeș.

Circulara P. S.-Sale episcopului Radu.

Zilele trecute au vorbit de o circulară a P. S. Sale episcopului Radu iar acum reproducem din ea partea referitoare la fixarea limbii de învățământ în școlile diecezei. Sfîrșitul acestui pasaj arată că sunt și elevi români cărora li-se impune învățarea obiectelor (afară de religie) ungurește, ceiace nu poate fi aprobat.

Iată acest pasaj:

Mai cu seamă în urmarea ordinațiunii circulare a In. Ministeriu r. u. de culte și instr. publică emanată la 5 Iunie 1902 Nr. 30332 publicată în toată extensiunea prin circularul XVIII de dat 10 Iulie 1902 Nr. 2298 referitor la propunerea mai intensivă a limbii maghiare, la foarte multe din școlile noastre populare, s'a introdus datina de a se propune unele studii în limba română și maghiară. De aci a urmat apoi, că preoții ca directori școlari și învățătorii în arătările statistice, datele referitoare la limba de propunere de regulă le-au complinit astfel, că de limbă de propunere a școlii respective s'a arătat româna și maghiară, de unde s'au ivit apoi în timpul din urmă mari controverse și încurcături. Din considerare însă, că după intrarea în vigoare a art. XXVII de lege din 1907 ministrul r. u. de culte și instrucțiune publică nu mai admite școlile cu două limbi de propunere, ci numai cu una, — în arătările statistice este a se induce numai una limbă de propunere. În școala cu limba de propunere română toate obiectele de învățământ prescrise sunt de a se propune în limba română, este însă de a se observa cu scrupulositate planul de învățământ extradat din partea ministeriului r. u. de culte și instrucțiune publică sub Nr. 120000—1908 cu privire la propunerea limbii maghiare în școlile cu limbă de propunere nemaghiară. În școlile unde școlarii sunt în preponderanță ori toți de limba maternă maghiară, toate studiile sunt de a se propune în limba maghiară; dar ce privește rugăciunile și cântările bisericesti, aceste sunt de a se învăța în limba liturgică a bisericii respective. Ea urmă, în școlile cu limba de propunere maghiară, unde școlarii sunt în preponderanță ori toți de limba maternă română toate obiectele de învățământ, pînă la alte dispozițiuni, caută a se propune în limba maghiară, luând afară studiul religiei și limba română, cari, amăsurat ordinațiunii înaltului minister r. u. de culte și instrucțiune publică de dat 27 Maiu 1908. Nr. 63406 sunt de a se propune în limba maternă a școlarilor.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 5 Octomvre n. 1909.

— **SENTINȚA ÎN PROCESUL DELA AGRAM.** Din Agram ni-se telegrafiază: Azi dimineață la orele 8 s'a publicat sentința în procesul de înaltă trădare de aici. Acuzații au fost osândiți, împreună, la 184 de ani temniță și anume: Pribicevici Adam și Pribicevici Valerian la câte 12 ani, iar ceilalți la câte 5 până'n 7 ani; 22 de inși au fost achitați. Publicarea sentinței s'a început cu un incident. Președintele a dat ordin ca acuzații să fie aduși în sală, acuzații însă au refuzat să fie de față la publicarea sentinței și astfel s'a făcut în prezența numai a procurorului și a apărătorilor.

— **Sărbările »Astrei«.** Aviz. Avem onoare a încunoștiința pe domni membri ai »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român«, cari ar dori să participe la adunarea generală ce se va ține în 12 și 13 I. c. în Sibiu, că de data aceasta nu le putem pune la dispoziție bilete de călătorie cu preț redus pe calea ferată. Sibiu, în 4 Octomvre 1909. Biroul Asociațiunii.

— **Sfințirea bisericii din Sîrbova.** Prin aceasta se aduce la cunoștiința On. public, că actul binecuvântării și sfințirii nou ziditei biserici din comuna Sîrbova, tractul protopresbiterial Buziaș, se va îndeplini în 27 Sept. st. v. Întru îndeplinirea acestei sfinte misiuni, e încredințat ca delegat al Ven. consistoriu, Pr. On. domn Ioan Pepa protopopul Buziașului, care încunjurat de o suită numărătoasă, va veni spre efectuarea mărețului act Dzeesc. Din acest incident »Reuniunea de cântări« din Chevereșul-mare, va cânta responsurile serviciului divin și totodată aranjază după amiază la orele 4 în curtea noii biserici un concert, la care comitetul comunei bisericesti, vă invită cu tot respectul. Prețul de intrare în concert va fi loc I: 1 cor., loc II: 60 fil. Suprasolviri se primesc cu mulțămintă și se vor publica. Venitul curat e destinat sfintei biserici. — **Comitetul parochial.**

— **O aventură hazlie.** Zilele trecute un mare comerciant din Budapesta a plecat tîrziu în noapte la plimbare cu automobilul, luîndu-și drumul spre marginea orașului. Probabil plecase fără nici o inten-

ție ascunsă, dar ziua următoare lumea s'a întrebat ce va fi căutat oare el cu automobilul în această parte a orașului. Și explicația a urmat de sine: Șoferul scăpînd din ochii sergenților de stradă a dat drumul automobilului să alege cu întreagă viteză, dar trecînd peste un pod, vehiculul s'a oprit brusc și trei namile negre cu mîna pe piedeca pistoalelor s'au îndreptat spre automobil. Văzîndu-și viața în primejdie, și un pungaș cum intră în trăsura din care o femeie a dat un țipet, comerciantul a scos portofelul și a dat pungașilor cîteva bancnote iar ei s'au pierdut în întunericul nopții. Ziua următoare comerciantul pleacă să-i denunțe, dar chiar cînd să intre la poliție s'a întîlnit cu un comisionar, care i-a predat o scrisoare de la conicul conținut: să nu îndrăznești să denunți poliției cazul de azi noapte, că-ți aprinzi paie în cap, femeia ce era în automobil nu era nevasta d-tale ci o actriță. Bietul comerciant ca să încunjure furtuna casnică, a tăcut chitic iar pungașii și-au ris în pumni.

— **O familie linșată.** Primim din Oradea-mare știrea că într'o comună din comitatul Bihorului s'a aprins casa țaranului Săbău. Satul întreg se adunase la foc și toți bănuiau că numai vecinul său Dudaș, pe care toți îl știau buclucaș și certăreț, a putut da foc casei. Lumea a încunjurat casa lui Dudaș și l-au prins din fugă, împreună cu nevasta și fată-să. Poporul infuriat i-a bătut pînă i-a lăsat una cu pămîntul.

— **Sînuiciderea unui milionar american.** Duminică după amiază un milionar american, original din Ungaria, s'a sinucis într'un otel din Viena, luînd otravă și împușcîndu-se. Motivul faptei sale e boala pronunțată, în mod grav, de nervi de care suferia de mai mult timp. Intreaga avere — aproape 6 milioane de coroane — a testat-o societăților de salvare din Viena.

— **Nenorocire într'un teatru.** În teatrul orașenesc din Bielitz, un oraș în Boemia, în decursul reprezentației s'a desfășurat tîncuiala de pe bolta edificiului și a rănit mai mulți oameni. Blocul de piatră și decorațiunile au căzut pe un cvadrat de patruzeci metri și a rănit vre o 20 de oameni din staturile și lojele teatrului. Intre aceștia sunt unii cari au primit leziuni grave. Restul publicului a evadat plin de spaimă.

— **Contribuabili veseli din Germania.** În Germania după îndelungate lupte politice cari l-au costat pe d. Bülow situația sa de cancelar, s'au introdus noi și mari impozite pe tutun, chibrituri, cafea și zahăr. În Köln un custode al muzeului istoric de acolo a găsit într'o firidă o mucava de care erau legate cu o cordică de mătase o țigară, un chibrit, un bob de cafea și o bucată de zahăr iar de desupt inscripția: Cu începere dela 1 Sept. 1909 obiectele acestea sunt refuzate muritorilor de rînd. Le dedic muzeului istoric.

— **Cel mai bun loc de târguiești de parfumării, săpunuri, perii de dinți, prafuri de dinți ape de gură, prafuri pentru dame, Cremă de obraji, cosmeticuri, spongii și instrumente de gumă. Toffelul de instrumente medicale și pentru moașe, la farmacia lui Burger Frigyes cu firma: »la un corn« în Kolozsvár.**

**Auriu ca mîndrul soare
Fi-va al nostru viitor!!**

Dacă vom ține la olaltă și vom sprijini comercianții romîni. Nu uita romine dragă că fratele ț-i l'ajută și prin el neamul! Cearcă numai și fă cel puțin o comandă de probă la renumitul și unicul comerciant romîn: F. A. Degan din Fiume (Postafioak 163) căci nu te vei înșela. Cere preț-curent și-l vei primi gratis! Căci vinde foarte ieftin 1 kg. cafea fină costă numai 2 cor. 40 fil. (1 fl. 20), ține apoi thea fină (thea jubilară Degan), stafide, migdale, smochine, ciocoladă, cacao, orez, pești (sardinii) etc.

Într'un pachet de 5 kg. trimite francat și mai multe mărunțișuri. Despre finețea mărfurilor ce ține sunt dovadă multele epistole de îndestulare.

El stă și în ajutorul romînilor cari cercetează orașul Fiume, Veneția și Abazzia.

Dacă ai întîrziat să-l surprinzi pînă acuma cu vre-o comandă, lasă indiferența și cearcă, căci e nobil al-ajuta pe acel romîn, care luptă pentru neam. În pachete trimite și bomboane gratis și chiar ilustrate cu vederi din Fiume și Abazzia. Toate le vei ceta în preț-curent.

Economie.

Piața de bucate din Aradul-nou.

5 Octomvre 1909.

S'a vîndut azi:

grâu 1000 mm.	14.—14.10
orz 100 mm.	9.10—9.20
ovăș 100 mm.	6.90—7.—

secară 100 mm. 6.70—6.80
cucuruz 200 mm. 4.80—5.00

Prețurile sunt socotite în coroane și după 50 k'g.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 1 Octomvre 1909.

Prețul cerealelor după 100 kgr. a fost următorul:
Grîu nou

De Tisa — — — — —	28 K. 35—28 K. 70 fil.
Din comitatul Albei — — —	28 > 15—28 > 60 >
De Pesta — — — — —	28 > 45—28 > 80 >
Secară de calitate I. — — —	19 > 50—19 > 65 >
Secară de calitate mijlocie	19 > 30—19 > 50 >
Orzul de nutreț, calitate I.	15 > 20—15 > 60 >
Ovăs de calitate I. — — —	15 > 50—15 > 80 >
Ovăs de calitate a II. — — —	15 > —15 > 40 >
Cucuruz — — — — —	15 > 50—15 > 70 >
Bănățănesc — — — — —	28 > 55—28 > 95 >
De Bacica — — — — —	28 > 55—28 > 95 >

BIBLIOGRAFII.

A apărut: »Revista Asociației« învățătorilor și învățătoarelor din România cu următorul sumar: Cu toții în asociație, Ionescu-Lungu. Congresul învățătoarelor dela Iași, Dimitrie Faur. Cursuri superioare de pedagogie, pentru învățători, D. Bujilă. Rolul cooperației, V. Cooperatismul în Rusia, P. Activitatea extra-școlară, Fortunio. Alții despre noi ** Dela asociația învățătorilor, D. Faur. Creștinism și democrație, I. N. Poveste grozavă, Menandru. Știri, Ecouri, D. F.

Poșta administrației.

I. Faur, Crișior. Adresează-te la firma Frații Szál, Orșova.

Redactor responsabil Iuliu Giurglu.

»Tribuna« institut tipografic, Nichin și conr.

**Asudarea mânilor!
Asudarea picioarelor!
Asudarea subțioarelor!**

încetează în decurs de o oră
dacă folosim

„Sudoran“ -ul
a lui Molnár.

Copiile epistolelor de recunoștiință sunt autenticate de notarul public:

Stim. dle farmacist! Medicamentul »SUDORAN« comandat dela Dta, vă mărturisesc, e bun și mi-a folosit. Primiți mulțămintele mele. Custimă Cont. S. P.

On. d. Molnár János, farmacie la »Duhul sfânt«, Szombathely. Nu pot întrelăsa ca să nu vă fie cunoscut, că medicamentul d-tale »SUDORAN« contra asudării picioarelor și subțioarelor are efect surprinzător și e nevătămător și cu conștiința liniștită îl recomand oricui. Cu stimă Sz. M. căp. inrer., R.

St. Dle! Din »SUDORAN«, leac contra asudării picioarelor, mânilor și subsuorilor am procurat încă pentru 3 persoane, și întrebându-mi despre rezultat, l-au lădat foarte. Cu stimă A. S. învățător, Gy.

St. Dle apothecar Molnár! Răspunzând la cartea d-tale, am cea mai mare recunoștiință pentru »SUDORANUL« d-tale. Pentru că și eu am suferit în mare măsură de asudarea picioarelor și după două massage mi-a trecut de tot. Am mîntuit și alții mulți cu productul d-tale și te rog să-mi mai trimeti 2 sticlețe — și acestea pentru alții. Am rămas cu stimă G. K. ospătar S.

St. Dle apothecar! Am primit »SUDORANUL« comandat, contra asudării de picioare, mâni și subsuori. Credemă, că cine-l folosește după receta prescrisă, îl află de neprețuit. Cu stimă F. E. coafăr, F.

Așa zisul »SUDORAN« contra asudării de picioare, mâni subsuori, pregătît de d-voastră, are un efect atât de excelent și sigur, că cu cea mai bună conștiință îl pot recomanda nu numai celor din patrie, ci și străinătății, întrucât »SUDORANUL« întrece mult toate fabricatele străine, de cari m'am folosit pînă acum. Îți datorez mulțămintă, că m'am scăpat de boala neplăcută. Salut R. A. învățător A.

Se poate comanda la pregăitorul

Molnár János apothecar în Szombathely.

Prețul unui flacon 1 coroană 30 fileri, dacă se trimite suma înainte, porto-franco.

Numai »Sudoran« provăzut cu marcă să se primească

Gaut
un scriitor cu praxă.

Plata: 100 cor. lunar.

Dr. Victor Moldovan
adv. în Mocs.

Se caută o femeie cinstită și onestă care ar fi aplicată a veni ca

econoamă

la casa unui meseriaș văduv cu patru copii. Etatea să-i fie între 35—40. Condițiunile se vor staveri în persoană. A se adresa la administrația »Tribunei«.

Caut urgent

un adiunct (practicant)

Poiana (cott. Sibiu).

George Bărbat,
notar comunal.

ANUNȚ.

Se află de vânzare

un motor de gaz

cu putere de 2 PH. și cu transmisiune. Motorul e folosit de 2 ani, dar funcționează foarte bine. — Doritorii să se adreseze la administrația ziarului »Tribuna« în Arad.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNE SUMARA

1908.
13 Septembrie.

128230046
442036
76342752
12825800
17683817
11999924
15480553
3216621
5955390
700587
351358
109536239
—
20353012
29622244
432740379

12000000
24928807
3734034
279559620
2190642
791037
—
109536239
432740379

ACTIV

90930046	Reserva metalică Aur . . .	96182162
37300000	„ Trate Aur . . .	38535000
	Argint și diverse monete . . .	
	Portofoliu Român și Străin . . .	
*	Impr. contra ef. publice . . .	16271150
	„ „ „ „ în cont curent . . .	18531547
	Fonduri publice . . .	
	Efectele fondului de rezervă . . .	
	„ „ „ „ amortisarea imob. și material . . .	
	Imobili . . .	
	Mobilier și Mașini de Imprimerie . . .	
	Cheltuieli de Administrație . . .	
	Depozite libere . . .	
	„ „ „ „ & provizoriu . . .	
	Compturi curinți . . .	
	Compturi de valori . . .	

PASIV

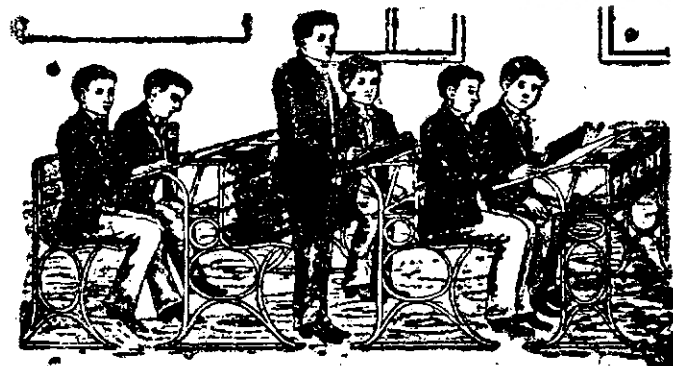
	Capital . . .	
	Fond de rezervă . . .	
	Fondul amortisării imobilelor și material . . .	
	Bilete de Bancă în circulație . . .	
	Profituri și pierderi . . .	
	Dobânzi și beneficii diverse . . .	
	Compturi curinți . . .	
	„ „ „ „ & provizoriu . . .	
	Depozite de retras . . .	

Scomptul 5%. *) Dobânda 5 1/2%

1909.
5 Septembrie. 12 Septembrie.

132892846	134717162
208282	212800
82392825	9030106
33802832	34802697
11999924	11999924
15093086	15093086
3151121	3151121
5982093	5982093
705781	705835
355697	369235
120106745	118668745
—	—
35827722	29156986
26269541	28658470
468788495	473819160

12000000	12000000
26727618	26727618
3992572	3992572
302919870	309298990
2237648	2237648
804042	893587
—	—
—	—
120106745	118668745
468788495	473819160

Cele mai moderne
mobile de fier și aramă
și cele mai practice
bănci higie-
nice de școală
și mobilarea lo-
cuințelor, hotele-
lor, spitalelor și

a școalelor, precum și obiecte fabricate din cele mai bune materiale din țară, lucrările cele mai solide de artă și construcție se livrează numai de către firma

Bernhardt Rezső utóda

Brassó, str. Fekete nr. 33.

—Tot acolo e cancelaria și fabrica montată cu cele mai noi mașinării. —

ÉDER ANTAL
fabrică de miere și ceară în
POZSONY.
Fabrica în Kisfaludi-utca nr. 10.

Recomandă în
atențiunea Ono-
ratei preoțimii și
a episcopilor pa-
rochiale verita-
bile sale —
Iumini
de ceară de
stup pe lângă
prețurile cele mai
moderate. ☞☞☞
Preț curent la dorință, cu provocare la
ziarul Tribuna trimitem **gratuit** și franco.
Firma fondată la 1809.
La comande mai mari se dă rabat convenit.

Vând și mate-
rial de ceară
pentru instrui-
tul podelor și
cele mai bune
souri de
miero.
Comandele se
efectuează prompt
și constituțios. ☞

ALBERT KLINGENSPOHR măiestru
petrar în
Mediaș (Medgyes). ● Filiala în Sibiu (N.-Szeben) 5.

Mare de-
pozit de **monumente mormântale** din piatră :
greasă, mar-
moră, granit și enit și labrador. In urma experiențe îndelungate și a cumpărării în mare atât a calității cât și a ieftinătății acor urilor mă afl în poziția de a satisface întrn foarte pretenziunile on. public. Invit on. public să cerceteze depozitul meu framos asortat. Comandele se execută punctual.

Cu schițe și prospecte
■ servesc gratuit. ■
Primește spre execu-
tare totfelul de lu-
rări de zidit aparținătoare
la bransa mea pe lângă
serviciu prompt și pre-
țurile cele mai ieftine.

JOHANN BARTHEL
sculptor, auritor și fabricant de
iconostase și altare

BRAȘOV — BRASSÓ, Kereszt-utca 1.

Fa e cu prețuri moderate:
iconostasuri, altare
amvoane, jertfelnicuri

primește renovarea iconostaselor vechi, a altarelor, a jertfelnicilor și a amvoanelor, precum și tot felul de lucruri în bransa asta; cu concursul pictorilor renumiți pentru pictarea icoanelor, precum și tot felul de aurituri.

RICHTER și ZEPENEU

pietrari

BISERICA-ALBĂ
Szászka-ut 112.

— VÂRȘET —
Ferencz József-tér 23

Recomandăm on. public din Vârșet și jur cele mai moderne

monumente mormântale

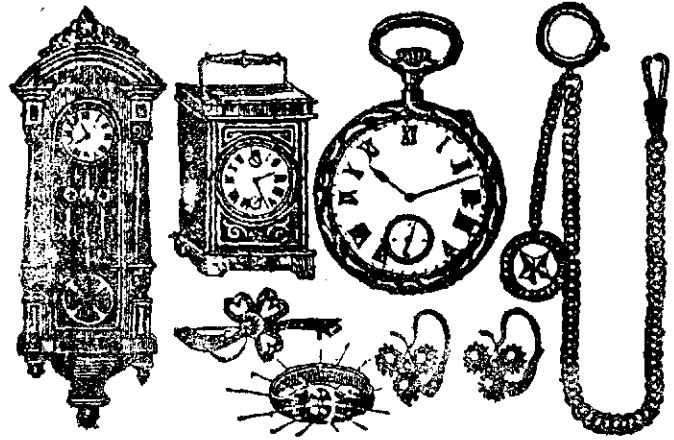
de granit negru șvedian, sienit, labrador, marmoră albă de Ruschița, trachit pentru cripte și pentru tot felul de zidiri.

Liferăm din piatră proprie totfelul de lucrări de bransa pietrăriei. Depozit de pietri de totare.

IOSIF SCHULLER, optic și orologier

SIGHIȘOARA (Segesvár) Bayergasse 20.

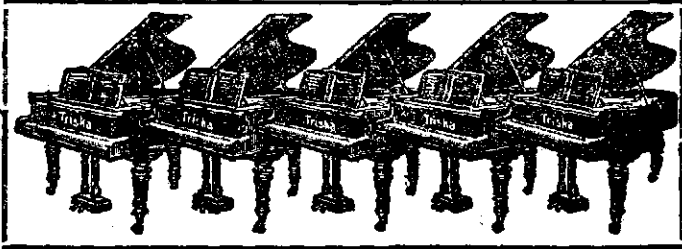
Cea mai ieftină sursă de cumpărat a totfelul de orloage de buzunar și de părete și orloage deșteptătoare, precum și articii optici.

Prăvălie de obiecte de aur și argint signate oficial.

Inele de logodnă după măsură.

Toate lucrările de bransa aceasta se execută cu specialitate, garanță și cu prețuri ieftine.

TRISKA J. Primul depozit de piane — din tot Ardealul — Cluj — Kolozsvár, Sétatér-utca Nr. 10.

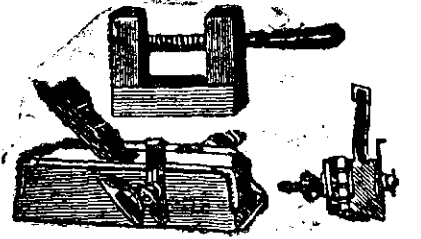
Recomandă pianurile și pianele sale provenite din fabricile celebre din țară și străinătate, precum și atelierul său de reparat instalat din nou, în care pianurile vechi și stricate să repară repede, prompt și ieftin cu mijloace moderne — **PIANURI CU CHIRII IEFTINE.**

In atențiunea fabricilor de lemnărie!

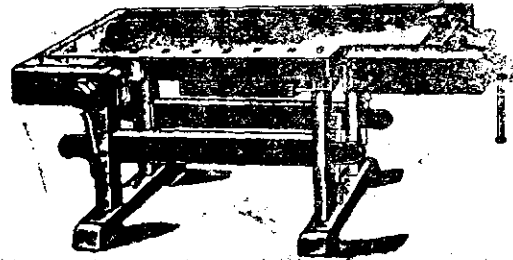
Recomand

instrumente

din cel mai bun material necesare

sare pentru măsur, sculptor de lemn și dogar, cu prețuri mod. după desemn.

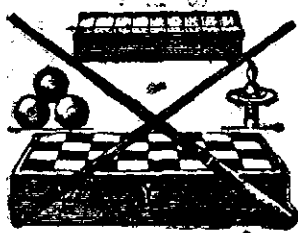
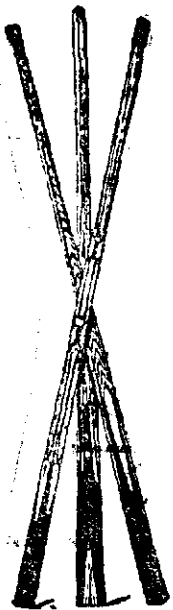
Nagy Mihály
fabrică de instrumente Szabadka Theresia-tér.

Weisz Géza

fabrică de dacuri pt. biliarde, cheiuri și bile pt. biliardă, Budapesta VII, strada Akácza Nr. 61.

Pregătește tot felul de cheiuri și bile verit. de fildeș, ține în depozit cele mai bune cheiuri, bile veritabile de fildeș, șacuri, domino, bile „Lignum Sanctum” și pănuși de lemn de carpin.

Primește spre reparare cheiuri și bile de fildeș și ambră cu prețuri moderate pe lângă executare solidă și cu punctualitate.

Primul institut sudungar de auritură artistică a lui **E. I. SPANG**

sculptor și auritor

TEMESVÁR - Erzsébetváros strada Templom Nr. 5.

Premiat cu diploma de onoare și cu medalia de aur în București, și cu alte medalii de argint la diferite expozițiuni.

Face cu prețuri moderate:

— **iconostasuri, altare** —
amvoane, jertfelnicuri,

— primește renovarea și aurirea iconostaselor vechi, altarelor, a jertfelnicilor și a amvoanelor, precum și a tot felul de lucrări în bransa aceasta. —

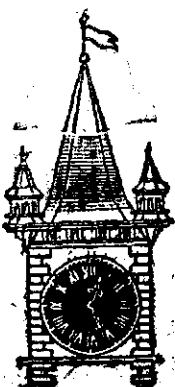

Fondată în 1885.

Fondată în 1885.

Peterka Lajos

fabrică de ciasornice de turn, ang. cu contract de capit. Budapesta Budapesta IV., str. Bátya nr. 22. — Prăvălia: V., strada Váczi nr. 57. —

Face pe lângă prețuri moderate și garanție de mai mulți ani ciasornice de turn, școli, castele și cazarme, primește deasemenea și repararea lor.

Fiind chemat mă duc ori unde în persoană, budget face gratuit și trimite porto-franco ori cui.

COLOREAZĂ ȘI CUREȚEȘTE VARGA ȘI NAGY

în **ORADEA-MARE—NAGYVARAD.**

Colorează și curețește tot felul de vestminte preoțești, bărbătești, de dame, blouse de mătasă, costume de batist, draperii la ferestre, și mantale de piele. Dantele și panglici de mătasă după modele dorite.

In caz de doliu, ori-ce vestmânt în mod excepțional se colorează negru.

Depozitul nostru e în Nagyvárad, Szt.-János u. 48. Intreprinderea: Fekete sas palota, pasagè 26.